

НОВАТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ДОСЛІДНОГО ДИТЯЧОГО БУДИНКУ В м. КИЄВІ (1919-1929)

С.М. Шевченко

Одним із пріоритетних напрямів сучасної історико-педагогічної науки стає дослідження персоналій педагогів і освітніх діячів, котрі до недавнього часу замовчувалися. Звернення до творчої спадщини першого доктора педагогічних наук в Україні Я.Б.Резніка є інновацією і сприяє збільшенню та урізноманітненню уявлень про цілісний педагогічний процес. Провідною метою є визначення й характеристика змісту роботи новаторського єврейського Дослідного дитячого будинку як навчально-виховного закладу в Україні (1919-1929) ХХ ст., що має стати складовим компонентом педагогічної історіографії та допомогти простежити загальні тенденції педагогічних поглядів Я.Резніка крізь призму освітньої галузі.

Вивчення літературних джерел і архівних матеріалів показало, що Дослідний дитячий будинок був заснований Я.Б.Резніком у 1919 р. по вул. Ярославська, 40, за сприяння національно-культурного товариства “Культур-Ліга”. Діяльність такого закладу мала багатофункціональний характер, задовольняла потреби національних меншин у соціальному, культурному, мовному, інформаційному, реабілітаційному та освітньому напрямках. “Культур-Ліга” не лише надавала матеріальну допомогу дитячому будинку, а й поширювала відомості про його досягнення серед населення України. Будинок був і притулком для знедолених революційними подіями єврейських дітей, і освітньою установою з 8-річним курсом навчання. Згодом розглядуваний навчально-виховний заклад став відомий і за кордоном як “Дослідно-показовий будинок”. Аналіз діяльності Я.Резніка-директора цього будинку і вчителя дає підстави стверджувати, що це були перші сходинки молодого вченого до великої мети, перші студії, у яких він і заклав основу для формування своїх майбутніх досліджень.

З’ясовано, що заклад Я.Б.Резніка підпорядковувався Наркомату освіти УРСР і був не лише навчально-виховним закладом, але й дослідним, на базі якого здійснювалося навчання українською та єврейською мовами, а також проводилися експериментальні дослідження в молодших та старших класах.

Висвітлюючи діяльність та окремі складові педагогічної спадщини Я.Б.Резніка і виникла потреба вивчення єврейського Дослідного дитячого будинку у контексті дослідження історії розвитку українського шкільництва упродовж ХХ ст. Звідси основним завданням є відображення явищ педагогічного новаторства у системній взаємозумовленості з іншими культурно-педагогічними феноменами історії розвитку України. Це, у свою чергу, дасть змогу презентувати єврейську шкільну історію розвитку освіти в нашій державі як багатовимірний процес з нелінійними зв’язками між педагогічними ідеями. Таке дослідження забезпечить встановлення генетичних зв’язків між педагогічними явищами, дасть матеріал для пояснення механізмів виникнення нового, розширить знання про історико-педагогічний процес в Україні. Розв’язати сучасні освітні проблеми неможливо без знання того, як розвивалася теорія і практика вітчизняної освіти в минулому, без нового осмислення і переосмислення вітчизняного педагогічного досвіду.